

Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
Κλείδα για το επαναληπτικό διαγώνισμα Νοεμβρίου

Διδαγμένο κείμενο

A.1. α. Λάθος, β. Σωστό, γ. Σωστό

A2. α. «τούτο» → «πρὸς ἡμᾶς ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει»¹ [ή, οριακά δεκτό, το «μέσον (...) πρὸς ἡμᾶς»]
β. «ώρισμένη» → «μεσότητι»

B1. κατά την προτεινόμενη μοριοδότηση, 10 μονάδες.

Το μέσον μπορεί να προσδιοριστεί με βάση δύο κριτήρια: τα αντικειμενικά και τα υποκειμενικά.

«*Λέγω τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν*»

- **α)** Μέσον με βάση τα **αντικειμενικά κριτήρια** («κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα»): Η έννοια του μέσου στα πράγματα ορίζεται αντικειμενικά, πρόκειται δηλαδή για ένα **αριθμητικό** μέσο με δύο βασικά γνωρίσματα: πρώτο ότι το μέσο αυτό είναι ένα και, αφού καθοριστεί, **αμετάβλητο** και δεύτερο ότι το μέσον αφού οριστεί, είναι το ίδιο = ισχύει για όλα τα πράγματα το ίδιο. Είναι αυτό που **ισαπέχει** από τα δύο άκρα του πράγματος. Δεν επιδέχεται άρνηση ή αντίρρηση, γιατί ορίζεται αντικειμενικά με βάση αριθμητικά δεδομένα. (3 μονάδες)

«*πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει τούτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν*»

- **β)** Μέσον με βάση τα **υποκειμενικά κριτήρια** («πρὸς ἡμᾶς»): Η έννοια του μέσου στον άνθρωπο δεν ορίζεται με **αντικειμενικά αριθμητικά δεδομένα**. Η υποκειμενικότητα των κριτηρίων παραπέμπει στις **ανθρώπινες ανάγκες** και στον διαφορετικό τρόπο που ικανοποιούνται από κάθε άνθρωπο. Υπάρχει ωστόσο ένας γνώμονας που προσανατολίζει κάθε φορά το μέσο· αυτό είναι «το **πρέπον**» (δέον) που συνδέεται από τη μια με ένα αίτημα ισορροπίας του ανθρώπου και από την άλλη με τη **φρόνηση**. Επειδή το δέον, αυτό που χρειάζεται κάθε άνθρωπος για να περιέλθει σε κατάσταση ισορροπίας, διαφοροποιείται ανά περίπτωση, ο Αριστοτέλης εύλογα αναγνώρισε **στη μεσότητα που αφορά τον άνθρωπο ότι δεν είναι μία και μοναδική και ούτε ίδια για όλους τους ανθρώπους**. Αυτό το μέσο είναι σχετικό και ο προσδιορισμός του εξαρτάται από τον ίδιο τον άνθρωπο, ο οποίος με τη χρήση της λογικής μπορεί να συνεκτιμά διάφορους αστάθμητους και μεταβλητούς παράγοντες, όπως τις ιδιαίτερες ανάγκες του, τις περιστάσεις, την εποχή, τον τόπο, τα κοινωνικά πρότυπα κτλ. Στόχος του ενάρετου είναι σε κάθε περίπτωση το μέτρο, η επίτευξη της μεσότητας.

Εδώ είναι χρήσιμο να θυμηθούμε ότι η **κάθε αρετή κατά τον Αριστοτέλη είναι μεσότης**, είναι δηλ. **το μέσον ανάμεσα στα δύο άκρα, την υπερβολή και την έλλειψη, που έχουν και τα δύο αρνητικά χαρακτηριστικά**. Έτσι, ο ανδρείος βρίσκεται στο μέσον, ενώ στο ένα άκρο – της υπερβολής – βρίσκεται ο θρασύς και στο άλλο άκρο – της έλλειψης – ο δειλός. Το ίδιο συμβαίνει και με τις αρετές της σωφροσύνης και της πραότητας, που είναι μεσότητες. (4 μονάδες)

- Αξίζει να επισημάνουμε ότι οι όροι «αντικειμενικός» και «υποκειμενικός» δεν υπήρχαν στην ελληνική γλώσσα κατά την εποχή του Αριστοτέλη και αποτελούν δικές του επινοήσεις. Όπως συχνά οι επιστήμονες βρίσκονται αντιμέτωποι με την ανάγκη να εκφράσουν με τις κατάλληλες λέξεις τις νέες ιδέες ή επιστημονικές τους συλλήψεις, έτσι και ο Αριστοτέλης, για να πλησιάσει στον προσδιορισμό των εννοιών αυτών, χρησιμοποίησε τον όρο «κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα», «τοῦ πράγματος», «κατά το πρᾶγμα», για την έννοια της αντικειμενικότητας και τον όρο «πρὸς ἡμᾶς» για την υποκειμενικότητα. (1 μονάδα)

- **κατὰ (αὐτὸ) τὸ πρᾶγμα – πρὸς ἡμᾶς**: Με το συγκεκριμένο **αντιθετικό δίπολο** ο Αριστοτέλης εκφράζει τη διάκριση που κάνουμε σήμερα ανάμεσα στο αντικειμενικό και το υποκειμενικό (ακριβέστερα: ανάμεσα σε ένα δεδομένο υποχρεωτικό για όλους και την προσωπική επιλογή). Στο πεδίο της ηθικής, τονίζει ο φιλόσοφος, πολύ πιο σπουδαία είναι η προσωπική επιλογή που κατευθύνεται από τη γνώση και τη λογική: *ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἡμᾶς βέλτιστον· τούτο γάρ ἐστὶν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει καὶ ὁ λόγος* (Ηθικά Εὐδήμια 1220b27-28).

περαιτέρω αντιθέσεις:

(2 μονάδες)

- **για το ίδιο το «τό πρὸς ἡμᾶς»: μῆτε πλεονάζει ≠ μῆτε ἐλλείπει**
- **αντικειμενικό: ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσι ≠ υποκειμενικό: τούτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν**

¹ H. Rackham, Loeb Classical Library, *Nicomachean Ethics* & J. Bywater, *Aristotle's Ethica Nicomachea*. Oxford, Clar. Press.

B2. κατά την προτεινόμενη μοριοδότηση, 10 μονάδες.

Συναίσθημα, κατά τον **Αριστοτέλη**, είναι η ψυχική κατάσταση, την οποία βιώνει ένας άνθρωπος όπως και το σύνολο των αντίστοιχων σωματικών αντιδράσεων και εκδηλώσεων (κυρίως αυτό: κινήσεις, μορφασμοί, φωνές, εκκρίσεις αδένων κά). Εφόσον το στοιχείο του τρόπου εκδήλωσης ενός συναίσθηματος εκφέρεται τελευταίο, πρέπει να θεωρήσουμε το συναίσθημα μόνο ως σύνολο των σωματικών εκδηλώσεών του ατόμου.

- Ο Αριστοτέλης προτιμά να αναφερθεί στα πάθη μέσω **απαρεμφάτων**: *φοβηθῆναι, θαρρηῆσαι, λυπηθῆναι*. **Θέλει να τονίσει ότι στην περίπτωση της ηθικής δεν έχει τόσο σημασία το συναίσθημα που αναπτύσσει ο άνθρωπος στην ψυχή του, αλλά η έμπρακτη εκδήλωσή του.** Η αρετή και η κακία κρίνονται πάντα στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Ο φιλόσοφος τονίζει ότι **στα συναίσθημα υπάρχει υπερβολή και έλλειψη, καθώς μπορούμε να τα βιώσουμε είτε σε μεγαλύτερο είτε σε μικρότερο βαθμό.** Αν τα αισθανόμαστε σε μεγαλύτερο βαθμό («μᾶλλον»), τότε **φτάνουμε στην υπερβολή**, ενώ, αν τα αισθανόμαστε σε μικρότερο βαθμό («ἥττον»), **φτάνουμε στην έλλειψη**. Όμως, ούτε το «μᾶλλον» ούτε το «ἥττον» είναι καλά («οὐκ εὖ»), όπως υπογραμμίζει ο φιλόσοφος. Πρέπει, μάλιστα, να σημειώσουμε ότι μετά τα επιρρήματα «μᾶλλον» και «ἥττον» εννοείται η γενική συγκριτική «τοῦ δέοντος», η οποία προσδίδει δεοντολογικό χαρακτήρα στο κείμενο και καθορίζει τα όρια του μέτρου, της ηθικά ορθής πράξης.

(2 μονάδες)

- Ο **Αρχιλόχος** στο ποίημά του **συνομιλεί** με την «καρδιά» του, καλώντας τη να **αναλάβει δράση**, παραμένοντας δυνατή μπροστά σε οτιδήποτε κληθεί να αντιμετωπίσει, ευχάριστο, ή δυσάρεστο. Όποια κι αν είναι η έκβαση αυτής της εσωτερικής «μάχης» με τα συναίσθηματά, τον εχθρό της καρδιάς («πάθη»), το άτομο καλείται να **αποφεύγει την υπερβολή και να μην εξωτερικεύει** τη συναίσθηματική του κατάσταση **τόσο στη δημόσια, όσο και στην ιδιωτική ζωή** («*Αν νικήσεις ... κλαίγοντας.*»). Καταλήγοντας ο ποιητής παροτρύνει τον κάθε άνθρωπο, σε β' ενικό πρόσωπο, να βιώνει μετρημένα συναίσθηματά. («*Να χαιρέσαι ... και να λυπάσαι ..., αλλά όχι υπερβολικά.*»).
- Αντίστοιχα και ο **Ευριπίδης**, στο χωρίο από τις Φοίνισσες, παρουσιάζει την Ιοκάστη να **καλεί τους γιους της σε αυτοσυγκράτηση** («*Στ' όνομα των θεών ... αφήστε τις υπερβολές!*»). Προειδοποιεί μάλιστα τον Ετεοκλή να μην αφήσει την **φιλοδοξία** του να τον κυριεύσει, καθώς «μόνο ερείπια αφήνει πίσω της», στον ιδιωτικό και τον δημόσιο βίο. **Εμφανές είναι στο ύφος του λόγου το δέον.** **Πάντως, κανείς τους δεν προχωρεί και σε ευθείες αναφορές σχετικές με την έλλειψη, όπως ο Αριστοτέλης**, [παρά μόνον ίσως υπαινικτικά: «*μάζεψε τις δυνάμεις σου κι αντιμετώπισε τον εχθρό*» - έμμεση έκκληση Αρχιλόχου για αποφυγή αδράνειας].

(3 μονάδες)

- «*τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὐ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς.*»: Για να μπορέσει να διατηρηθεί **η μεσότητα στα συναίσθηματά**, που είναι το «ἄριστον», πρέπει να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες παρουσιάζονται από τον **Αριστοτέλη** με πολυσύνδετο σχήμα (έμφαση). Πρόκειται για **δεοντολογικούς κανόνες** –επαναλαμβάνεται συνεχώς ή εννοείται το «δεῖ». Η εφαρμογή τους απαιτεί μόχθο και επίπονη προσπάθεια. Αυτοί οι κανόνες είναι: **α.** «ὅτε δεῖ»: χρονική στιγμή κατά την οποία πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα, **β.** «ἐφ' οἷς (δεῖ)»: τα πράγματα, οι συνθήκες σε σχέση με τις οποίες πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα, **γ.** «πρὸς οὓς (δεῖ)»: οι άνθρωποι σε σχέση με τους οποίους πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα, **δ.** «οὐ ἔνεκα (δεῖ)»: ο λόγος για τον οποίο πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα, **ε.** «ὡς δεῖ»: ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να εκδηλώνουμε ένα συναίσθημα. Οι ακρότητες στα πάθη και στις πράξεις κρίνονται ανεπιθύμητες, ενώ η μεσότητα επιθυμητή.

(1 μονάδα)

- Ο **ἔπαινος και ο ψόγος** [: *επίκριση, αποδοκιμασία*], που αποδίδονται από την **κοινωνία στα μέλη της**, αποτελούν το **χαρακτηριστικότερο δείγμα του πολιτικού χαρακτήρα της αριστοτελικής ηθικής**. Οι καθιερωμένες αξίες της κοινωνίας αποτελούν ένα αντικειμενικό δεδομένο για τον εκάστοτε πολίτη. Εξισορροπείται έτσι ο προσωπικός - υποκειμενικός χαρακτήρας της ηθικής.
- Αντίστοιχα και ο **Ευριπίδης** στο χωρίο από τις Φοίνισσες παρουσιάζει τον **Χορό** –ως τον εκφραστή των **κοινωνικών επιταγών και εκπρόσωπο του κοινού αισθήματος περί δικαίου**- να σημειώνει ότι «*οι κακές πράξεις ποτέ δεν πρέπει να επαινούνται*», γιατί έρχονται σε ρήξη με την δικαιοσύνη. Σε ανάλογο πλαίσιο και η **Ιοκάστη** τονίζει στον Ετεοκλή ότι η **Ισότητα, το μέτρο δηλαδή, «νόμος φυσικός» που ορίζει για τους ανθρώπους μέτρα και σταθμά, λειτουργεί ως συνεκτικός δεσμός μιας κοινωνίας**, φέρνοντας κοντά «*φίλο με φίλο, χώρα με άλλη χώρα, σύμμαχο με σύμμαχο*».

(2 μονάδες)

- Τελικά, για τον **Αριστοτέλη** ο άνθρωπος που διαθέτει φρόνηση αποτελεί συμβολικό ή και ένσαρκο ηθικό πρότυπο μέσα στην κοινωνία και με τις τεκμηριωμένες επιλογές του γίνεται ο γνώμονας (κανών) της ηθικής - πολιτικής αρετής: [Ι: Κι άλλωστε ποιο κριτήριο θα ήταν πιο έγκυρο ή ποιος θα ήταν καλύτερος οδηγός μας για τα αγαθά από τον φρόνιμο, που όσα εκείνος θα όριζε, κρίνοντας με βάση την τέλεια γνώση του αγαθού, αυτά θα ήταν αγαθά, όπως τα αντίθετά τους φαύλα – Προτρεπτικός, 39.1-3, μετάφραση Λ. Μπενάκης]. Το κοινωνικό πρότυπο του φρονίμου είναι επίσης ένα σχετικά αντικειμενικό δεδομένο που μετριάξει τον προσωπικό-υποκειμενικό χαρακτήρα της αριστοτελικής ηθικής. Στον φρόνιμο άνθρωπο ενώνονται και συνυπάρχουν όλες οι αρετές. Όταν υπάρχει η φρόνηση, γράφει αλλού ο Αριστοτέλης, όλες οι αρετές θα υπάρξουν. Οι διάφορες αρετές δείχνουν πώς αντιδρά ο φρόνιμος στις διάφορες περιστάσεις. Αν λείπει μια αρετή, αποδιοργανώνεται το όλον. Έτσι ο ηθικά σπουδαίος αποτελεί μέτρο σύγκρισης για τους άλλους.
- Και ο **Ευοπίδης** όμως, σε μια αποστροφή του λόγου της Ιοκάστης, σημειώνει εμφατικά: «οι φρόνιμοι ικανοποιούνται με όσα τους αναλογούν». Ο συνετός, δηλαδή, γνωρίζει αυτό που του αναλογεί και δεν προχωρεί σε υπερφίαλες διεκδικήσεις. (2 μονάδες)

Συνεπώς, τα τρία αποσπάσματα συγκλίνουν ως προς τη στάση που προτιμάται να τηρούν οι συνετοί άνθρωποι απέναντι στα συναισθήματα και τα πάθη τους. Προτείνουν τον έλεγχο, τη σύνεση και την αυτοσυγκράτηση, ως το κοινωνικά αποδεκτό. Και οι τρεις συγγραφείς απορρίπτουν κάθε υπερβολική αντίδραση, ενώ ως πρότυπο προβάλλει ο φρόνιμος άνθρωπος, αυτός που μπορεί και τηρεί το μέτρο.

B3. α. Λάθος β. Σωστό γ. Σωστό δ. Σωστό ε. Λάθος

B4.

έξη	συνεχεί, ἀπέχον
παντοκρατορία	πάσιν
λιποβαρής	ἐλλείπει, ἔλλειψιν
αρετή	ἀριθμητικὴν
έκτος	ἕξ
εδώδιμος	φαγεῖν
τάγμα	προστάξει
στάση	ἐπιστήμων
βλήμα	ὑπερβολὴν
φυγή	φεύγει

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Ξενοφώντος, Κύρου Ανάβασις, 3. 1. 32-35

Πρωτότυπο Κείμενο	Μετάφραση
<p>Ἐπεὶ δὲ πάντες συνήλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὄπλων ἑκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἄμφι τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἠλεῖος πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε.</p> <p>Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρώσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν.</p> <p>Λέξον δ' ἔφη, καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς.</p> <p>Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν.</p> <p>Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης οὓς μὲν ἐδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὧς, ἦν δύνωνται, ἀπολέσωσιν.</p>	<p>Ἀφού λοιπόν ὅλοι συγκεντρώθηκαν, παρακάθησαν στον ελεύθερο χώρο μπροστά από τις σκηνές του στρατοπέδου· και οι στρατηγοί και οι λοχαγοί που συγκεντρώθηκαν ἦταν περίπου εκατό.</p> <p>Κι όταν συνέβησαν αυτά ἦταν [πια] σχεδόν μεσάνυκτα. Τότε ο Ιερώνυμος από την Ηλεία που ἦταν ο πιο μεγάλος (στην ηλικία) από τους λοχαγούς του Προξένου ἄρχισε να μιλά ως εξής.</p> <p>“Σε εμάς, στρατηγοί και λοχαγοί, που (/επειδή) βλέπουμε τα ὅσα συμβαίνουν φάνηκε καλό και οι ίδιοι να συγκεντρωθούμε και εσάς να καλέσουμε κοντά, για να συζητήσουμε αν μπορούμε (να αποφασίσουμε) κάτι σωστό.</p> <p>Πες λοιπόν, εἶπε (ο Ιερώνυμος) και εσύ, Ξενοφώντα, ὅσα ακριβώς (ἀνέφερες) και σε εμάς.”</p> <p>Ἐπειτα από αυτό ο Ξενοφώντας εἶπε τα εξής.</p> <p>“Ἀλλά αυτά βέβαια ὅλοι (τα) γνωρίζουμε, ὅτι δηλαδή ο (Πέρσης) βασιλιάς και ο Τισσαφέρνης ἔχουν συλλάβει ὅσους μπόρεσαν από εμάς, ενώ για τους υπόλοιπους σχεδιάζουν εμφανώς κακά σχέδια (/ εἶναι φανερό ὅτι δολοπλοκοῦν), για να (μας) εξοντώσουν, αν μπορέσουν.”</p>

Γ2. 5 σημεία (•) x 2 μονάδες = 10 μονάδες.

Στο παρόν απόσπασμα ο Ξενοφών εκφράζει τους λόγους για τους οποίους οι Έλληνες στρατηγοί και λοχαγοί οφείλουν να επιδείξουν σθένος και γενναιότητα.

- Ἀπέναντι στη **δύσκολη κατάσταση** στην οποία βρίσκονται στην παρούσα περίσταση, εφόσον οι εχθροὶ σχεδιάζουν την εξόντωσή τους («ἐπιβουλεύουσιν ὡς ἀπολέσωσιν»), επισημαίνεται ὅτι θα **πρέπει να κάνουν ὅ,τι απαιτεῖται** για να μην περιέλθουν υπό την εξουσία των εχθρῶν, ἀλλά το αντίστροφο.
- Δείχνοντας δηλαδή σε αυτή την ευκαιρία («καιρόν») οι ίδιοι γενναιότητα, παρά το **μικρό αριθμό τους** («τοσοῦτοι ὄντες»), θα **παραδειγματίσουν** και τους **στρατιώτες** τους να συμπεριφερθῶν ἀναλόγως, καθὼς αποτελοῦν για ἐκείνους **πρότυπα συμπεριφορᾶς** («πρὸς ὑμᾶς βλέπουσιν»).
- Ἀν δηλαδή οι ἀνώτεροι στο στράτευμα δείξουν ὅτι φοβούνται, ὅμοια θα συμπεριφερθῶν και οι στρατιώτες τους. Ἀν ὅμως βρίσκονται σε **ετοιμότητα** («παρασκευαζόμενοι») ἐναντίον των εχθρῶν και **παρακινῶν** τους υπολοίπους προς την ἴδια κατεύθυνση, οι στρατιώτες θα τους **ακολουθήσουν** («ἔψονται») και θα προσπαθήσουν να τους **μιμηθῶν** («πειράσονται μιμῆσθαι»).
- Αυτό ἄλλωστε εἶναι και το ἀναμενόμενο: οι ἀπλοὶ στρατιώτες πρέπει να ακολουθῶν και να μιμῶνται ὅσους εἶναι στρατηγοί, ταξίαρχοι και λοχαγοί. Ἀλλωστε **οι τελευταῖοι εἰσέπραξαν στην εἰρήνη περισσότερους μισθοὺς και δέχονταν σπουδαιότερες τιμές ἀπὸ ἐκείνους** («καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε»). Ἐτσι, θα πρέπει **στον πόλεμο να θεωρῶν χρέος τους να μεριμνῶν και να κοπιᾶζον εκ των προτέρων για το καλό των στρατιωτῶν τους** («ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἦν που δέη»).
- Ο Ξενοφών προτείνει τελικά ὅτι ἐν προκειμένω οι στρατηγοὶ θα μπορούσαν να προσφέρουν μεγάλη υπηρεσία στο στράτευμα **αν μεριμνούσαν ὥστε να οριστῶν το συντομότερο δυνατό νέοι στρατηγοὶ και λοχαγοὶ στη θέση ἐκείνων που χάθηκαν** («ἀντι τῶν ἀπολωλότων»).

Γ3. 10 λέξεις x 1 μονάδα = 10 μονάδες

- ή δήλη (/ ή δηλος) • ή ἄθυμος
- (ᾠ) νύξ • (ᾠ) ἄνερ • στρατηγέ • (ᾠ) στρατιῶτα
- τοῦ βασιλέως • τῶ βασιλεῖ • τοῦ Τισσαφέρονος • τῶ Τισσαφέρνει

Γ4.α. εντοπισμός ενός εκ των δύο = 1^η μονάδα + ανάλυσή του = 2^η μονάδα, 2 μονάδες

Εντοπισμός ενός εκ των δύο:	Ανάλυσή του:
I. <u>ἄπερ</u> καί πρὸς ἡμᾶς (ἔλεξας) ▪ σύστοιχο στο ενν. ἔλεξας	→ οὐσπερ λόγους καί πρὸς ἡμᾶς ἔλεξας
II. Ἐκ τούτου λέγει <u>τάδε</u> Ξενοφῶν ▪ σύστοιχο στο λέγει.	→ τούσδε (τούς) λόγους ...

Γ4.β. 3 σημεία (•) x 1 μονάδα = 3 μονάδες

- ὀρῶσι Υποκείμενο της μετοχής το ἡμῖν, **συνημμένη** στη **δοτική προσωπική**.
— (αιτιολογική ή αναφορικο-αιτιολογική μετοχή)
- ἔδοξε Υποκείμενα στο απρόσωπο ρήμα τα **συνελθεῖν καὶ παρακαλέσαι**, **Τελικά απαρέμφата.**
- συνελθεῖν Υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου το ἡμᾶς, **ετεροπροσωπία**.
— (υποχρεωτική, λόγω της απρόσωπης σύνταξης. Το Υ εξάγεται από τη δοτ. προσωπική)

Γ4.γ. 4 σημεία (•) x 1 μονάδα = 4 μονάδες

- ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν **Εμπρόθετος** (επιρρ.) προσδιορισμός που δηλώνει **το ποσό κατά προσέγγιση**, ως **Κατηγορούμενο** στα Υποκείμενα του ρ. ἔγένοντο, «στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ».
- Ταῦτα Υποκείμενο στο ρήμα ἦν (**Αττική σύνταξη**).
- Ἡμῖν **Δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου** ή **ποιητικού αιτίου**, στο ρηματικό επίθετο **ποιητέα**.
- ὑμῖν **Αντικείμενο** στο ρήμα (ακολουθίας) **ἔψονται**.

Γ4.δ. 1 σημείο (•) x 1 μονάδα = 1 μονάδα

— «ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι (γένωνται) ἐφ' ἡμῖν».

- γενώμεθα, (γένωνται) το ρήμα έχει και στις δυο περιπτώσεις τη σημασία «**εναπόκειμαι, εξαρτώμαι, υπακούω, υποτάσσομαι**», λόγω της σύνταξής του με εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό που δηλώνει **εξάρτηση / υποταγή / υπακοή**, ἐπὶ τοῖς βαρβάροις - ἐφ' ἡμῖν.